

PHÁP QUÁN NIỆM XỨ (3)

22.09.2016

Kalama tri ân đh Nguyễn Thị Ngọc Ánh ghi chép.

[12/11/2025 - 01:30 – anhlibrary]

Hôm thứ ba mình học hết cái phần Thất Giác Chi, bữa nay chúng tôi ôn lại một chút để tìm cái mối nối của phần bài cũ với phần bài mới thì ở trong cái Tứ Niệm Xứ nó có tổng cộng là 21, tổng cộng là 21 cái đề tài Tuệ Quán, riêng mỗi phần thì có ít, có nhiều cái đề tài để theo dõi coi đó là cái gì? và nó đang ra sao? Nhớ nha.

Bây giờ mình ghi, mình ôn lại cái 24 là:

- Anapanapabba là hơi thở.
- Rồi iriyapathapabba. Pabba là cái đề tài. Tức là các cái tư thế sinh hoạt, hoạt động lớn nhỏ nói chung.
- Rồi Catusampajannapabba là 4 cái phép tính thức trong oai nghi.
- Rồi dvattimsakara là 32 thể trực.
- Catudhatuvavatthanapabba là quán 4 đại.
- Navasivattikapabba có nghĩa là 9 cái loại tử thi.
- Vedananupassana tức là Thọ quán.
- Cittanupassana là Tâm quán.
- Nivaranapariggaho là Quán 5 triền.
- Khandhapariggaha là 5 Uẩn.
- Ayatanapariggaho là Quán 12 xứ.
- Bojjhangapariggaho là Quán 7 Giác chi.
- Saccapariggaho là Quán 4 Đế.

Tổng cộng lại là 21 đề mục Niệm Xứ. 9 loại tử thi kể thành 9, các cái đề mục còn lại kể là 1. Đó là cái cách tính trong chú giải, tính vậy đó. Mình mới kể ra là:

- Hơi thở ra vào là 1.
- Tứ oai nghi là 2.
- Bốn phép tính thức là 3.
- 32 thể trực là 4.
- Quán bốn Đại là 5.
- Quán 9 cái loại tử thi là 14.
- Thọ quán là 15.
- Tâm quán là 16.
- Quán 5 triền là 17.
- Quán 5 uẩn là 18.
- Quán 12 xứ là 19.
- Quán 7 Giác chi là 20.
- Quán 4 Đế là 21.

Đó là cách kể trong chú giải.

- Bây giờ quán 5 Triền Cái là biết rõ mình đang sống với Triền Cái nào, rồi.
- Quán 12 Xứ là biết hiện giờ là mình sống bằng cái Xứ nào? Nhãn xứ hay là nhĩ xứ, mình quán qua Căn hay quán qua Cảnh.

Thí dụ như mình biết đây là âm thanh đó là Cảnh thanh. Đó là thanh Xứ hoặc là mình quán qua Tâm, mình nói đây là Tâm nhĩ thức thì đó là nhĩ Xứ, nhớ. Nói chung là tùy người thích, có người họ niệm Cảnh có người họ niệm Căn. Nhưng mà đầu Niệm Căn hay Cảnh hành giả luôn luôn hiểu rằng Căn, Cảnh cộng lại nó mới ra Thức. Có Căn, có Cảnh nó mới có Thức.

Thức được gọi là Thức vì có Cảnh và có Căn. Căn được gọi là Căn thí dụ như được gọi là Nhãn Căn là vì phải có Cảnh Sắc và phải có Tâm Nhãn Thức. Mà được gọi là Tâm Nhãn Thức là vì phải có

Cảnh Sắc và thần kinh thị giác. Mà được gọi là thần kinh thị giác là phải có Cảnh Sắc và phải có Nhĩ Thức.

Trong room có nghe kịp không? Hành giả có thấy như vậy thì hành giả mới thấy rằng cái thân này là lắp ráp là thân mình là lắp ráp. Thí dụ như bây giờ mình ăn ngon, thì cái ngon ở đây là nó do rất là nhiều thứ.

- Thứ nhất là mình hiểu rằng ở đây là...hiểu một cách đơn giản nhất, gọn nhất, gọi là ăn ngon ở đây là mình thấy trước mắt phải có Cảnh Vị, rồi phải có thần kinh vị giác, rồi phải có cái Tâm Thiệt Thức. Đó là nói gọn, nói rộng ra nữa là khi mà ba cái này nó gặp nhau nó tạo ra Xúc, đó là Thiệt Xúc.

Từ Thiệt Xúc nó mới ra cái Thiệt Thọ.

Rồi từ Thiệt Thọ nó mới ra cái Vị ái, tức là thích ở trong cái Vị ngon, mà cái Vị ái này ở đâu nó ra? Thì tôi đã nói biết bao nhiêu lần rồi, mình thích hay mình ghét, mình thích, mình ghét cái gì...các vị bỏ vô 5 Uẩn dùm, để vô trước 12 Xứ, cái vị trí đó, trước 12 Xứ...là mình thấy là mình thích cái gì, mình ghét cái gì thì nó do ít nhất là 3 nhân:

1/ Đó là do tiền nghiệp, do cái tiền nghiệp nó mới đẩy mình vô trong cái cảnh giới nào đó, cái chuyện đầu tiên.

2/ Thứ hai là cái khuynh hướng tâm lý, không biết trong room còn nhớ 3 cái này không?

[Còn cái chuyện này quan trọng nè, là chúng tôi thấy trên facebook hình như là nó có một cái cuộc chiến ngầm nó đang diễn ra trong cái room của mình. Và tôi xin chân thành thiết tha kêu gọi các vị một cách khẩn thiết là cái tình trạng mà bà con trong room mà không có hoan hỷ với nhau đó, nó đã diễn ra hầu hết gọi là các room Phật pháp mà đây là một điều vô cùng đáng tiếc và mĩa mai vô cùng là bởi vì nếu mình mở một cái room mà ca hát rồi tán gẫu bà tám thì mình chửi bới nhau cái chuyện đó nó rất là bình thường, không chửi mới lạ, bởi vì mình đang sống bất thiện mà, hể mà nguyên một cái đám bất thiện, làm việc bất thiện thì dứt khoát nó phải có cái Tâm bất thiện. Còn đằng này là mình có cái room mình học đạo, mà nếu bản thân mình có một cái đóng góp nào đó thì quá quý nha. Còn nếu mình không đóng góp thì thôi. Có hai cách, một là mình đi luôn, mình không có mặt trong room. Còn hai nữa là mình không đóng góp gì nhưng mà mình chỉ góp mặt thôi thì cái chuyện góp mặt để lắng nghe thì nó cũng là một kiểu đóng góp nha. Và nếu mà mình có ra sức mà làm cái gì đó mà người ta không có ghi nhận thì thôi. Chứ còn tôi đến nhà quý vị, quý vị mời tôi đến nhà ăn tiệc thì tôi đến. Nếu tôi là nữ thì tôi cũng nhào xuống bếp tôi lật rau, tôi rửa chén mà nếu quý vị không vui thì thôi, chứ mình không có lý do gì mà mình phải làm lớn chuyện ra hết, vậy nó hết vui nha, và phải nói thiệt, quý vị ép tôi, tôi mới nói câu này, chứ còn quý vị không ép thì tôi không có nói nha. Là cái room này của mình nè, là bản thân tôi không có đáng gì đâu nhưng mà tôi phải nói rằng đó là cái room này là cái room đáng được giữ lại là vì khi mà giảng ở trong đây đó, chúng tôi không có phải giảng ý riêng nha. Chúng tôi đọc sớ giải dùm quý vị mà, quý vị đọc Chánh Tạng không có hiểu thì chúng tôi đọc sớ giải dùm, mà cái room này mà nó có bề gì mà mình đóng nó uống lắm là bởi vì nhiều lý do: thứ nhất là tạm thời mình chưa thấy cái room nào mà nó giống như cái room này của mình nha, cái room có nội dung. Nói như vậy không phải là tôi chê mấy room kia, mà tại vì mấy room kia cái đường hướng hoạt động nó rộng quá, nó không có chuyên nặng giáo lý bởi vì nó quá rộng đi. Thí dụ như mùa Phật Đản, các room nó hè nhau cái đề tài Phật Đản giảng rần rần, mùa Vu Lan giảng Vu Lan, mùa dâng Y giảng dâng Y, tết giảng cái đề tài liên hệ tết. Còn riêng cái room mình không có thời tiết mùa màng mà mình cứ cầm đầu chúm mũi mà mình học Kinh thôi nha, cái room này nó có cái lạ đó đó, nhớ. Cho nên nếu mà cái room này có bề gì nó uống quá, đó là nói về nội dung. Còn cái thứ hai nữa là thừa thiệt với bà con là tôi e rằng là tôi còn có 3 năm nữa thôi. Chứ còn sau 3 năm tôi 50 rồi, bây giờ tôi 47 rồi thì 50 là chắc phải xếp bút nghiên rồi chứ còn không thể nào tiếp tục giảng hoài như vậy được nha. Cho nên mong rằng nếu vui thì mình giảng hết Kinh Tạng còn trục trặc thì bỏ uống lắm, tôi tiếc dùm quý vị chứ không phải là tôi tiếc cho tôi, bởi vì nếu cho tôi thì tôi đọc một mình được rồi nha, uống lắm mình không có gì mình phiền hết, rồi].

Tôi trở lại đó là 3 cái lý do để mình thích hay ghét một cái gì đó. Một là tiền nghiệp nó đẩy các vị vô trong cảnh giới nào đó, nói thẳng luôn là mình làm cái loài thú, làm con chó, con heo là tự nhiên chính cái tiền nghiệp nó đẩy mình vô đó là bắt đầu mình hình như là mình thích cái gì rồi.

2/ Là khuynh hướng tâm lý thí dụ như cũng làm người Việt Nam nhưng rồi cũng làm nữ nhưng mà mình thấy có:

- Người nữ thì thích phấn son, cái đó là khuynh hướng tâm lý đó.
- Có người thì thích nội trợ có nghĩa là ăn mặc quần áo ống cao, ống thấp không quan trọng mà cái quan trọng là nấu được nhiều món ngon cho gia đình, có nhiều người nữ theo tôi biết là như vậy, họ chỉ mê cái nấu ăn thôi.
- Có nhiều người nữ thì họ mê làm đẹp.
- Có nhiều người nữ thì họ mê đánh bài bạc.
- Có nhiều người nữ thì họ thích vui chơi tung tăng bà tám với bạn bè. Thì đó gọi là khuynh hướng tâm lý. Tiền nghiệp nó đẩy mình vô trong chỗ nào, chưa đủ, còn cái thứ hai là khuynh hướng tâm lý nữa, nhưng mà cũng chưa đủ, nó còn cái thứ ba.

3/ Đó là môi trường, tôi là một người phụ nữ Việt Nam, tôi rất là thích nhiều chuyện, ngồi lê đôi mách, người Việt nam gọi là buôn dưa lê. Tuy nhiên, cái chỗ tôi ở là một cái làng hẻo lánh ở Bắc Âu, người Việt không có nha, thì nhờ vậy cái tật nhiều chuyện của tôi nó bớt đi, đó. Vậy rồi vào một cái ngày đẹp trời, cái Facebook nó xuất hiện, rồi Viber, rồi WhatsApp nó mới lòi ra, thì khi mà những cái này mà nó xuất hiện, thì cái tật nói chuyện, cái tật mà nhiều chuyện của tôi từ đó giờ nó bị ém kỹ đó thì bây giờ nó lại xì ra. Trong room có nghe kỹ không? tức là đó giờ tôi là một phụ nữ Việt Nam, tôi rất là nhiều chuyện, nhưng mà tôi sống ở một cái ngôi làng ở Bắc Âu không có Việt Nam cho nên tôi ém, tôi ém cái nhiều chuyện của tôi. Nhưng mà bây giờ nó có cái môi trường nè. Đó bây giờ cái cộng đồng người Việt qua hơi đông, bây giờ người Việt qua Thụy Điển, Đan Mạch, Na Uy, Phần Lan hơi đông, cộng với bây giờ nó lại có Facebook nè, rồi nó có Viber, có WhatsApp đó, rồi bắt đầu cái tật nhiều chuyện của tôi nó bung ra, hoặc là hồi đó giờ con tôi nó còn nhỏ cho nên tôi ém một cái thói quen là thích đi shopping không xài cũng mua nữa, nhưng mà con nhỏ quá, mà chồng đi làm cho nên tôi ráng...đi đứng cũng bất tiện nữa, tôi không có bằng lái, tôi phụ nữ Việt Nam mà mới, nhưng tới lúc mà con nó lớn rồi, nó vô đại học rồi mà tôi cũng mới có 50 thôi, đó rồi cũng có chút của ăn của để thế là tôi...cái tật mà shopping của tôi nó mới chính thức nó lòi ra nha. Như vậy mình thấy có ba cái, một là tiền nghiệp, hai là khuynh hướng tâm lý, và ba là môi trường sống, môi trường hiện tại của mình, chính cái đó nó mới dẫn mình đến cái chuyện mình thích cái này, mình ghét cái kia rồi chính vì mình có được cái mình thích, thì mình gọi đó là hạnh phúc và chính vì mình phải chấp nhận cái mà mình ghét cho nên mình gọi cái đó là đau khổ.

Như vậy khi mình Quán Chiếu 12 Xứ là sao? Là mình...một là mình Quán Cảnh hay là mình Quán Căn hoặc là mình Quán Tâm.

Thí dụ mình biết đây là Nhĩ Thức, mình nghe cái đùng mình biết đây là Nhĩ Thức, chỉ vậy thôi hoặc thí dụ như mình biết hết hồn, biết là hết hồn, cũng được, biết là Ý Xứ cũng được. Còn không mình biết đây là Cảnh Thinh chỉ vậy thôi nhớ nha hoặc là biết tôi đang nghe chỉ là nghe, đang nghe, đang nghe bằng Nhĩ Thức. Và mình luôn luôn hiểu rõ rằng tất cả những gì mình thích nó rất là buồn cười, luôn luôn nhớ cái đó nha, luôn luôn nhớ rằng những gì ta thích rất là buồn cười, nó không có cái gì hết, nhưng vì ta thích là tại vì những điều kiện giả hợp, giả lập mà nó mới dẫn đến cái chuyện ta thích cái này, ta ghét cái kia, hành giả phải luôn luôn nhớ như vậy. Và tôi phải nói rõ một chuyện nữa là hôm nay quý vị còn khỏe, quý vị còn trẻ, quý vị còn đẹp thì quý vị nhìn cái Phật pháp, quý vị nghe giáo lý rồi nghe về cái on đường hành trì quý vị thấy nó không cần thiết. Nhưng mà mai này có tuổi một chút, sức khỏe có trục trặc một chút quý vị mới tiếc, tiếc là ngày xưa, hồi đó mình nhớ mình có nghe giảng chỗ này mà mình không có thực tập, bây giờ là mình nằm trên giường bệnh một mình, một thân thôi thì thực tập nó hơi muộn rồi. Bởi vì đã nói thực tập có nghĩa là nó phải thành nếp, nó thành thói quen nha, chứ còn mình nghe mình để đó mà mình không có thực tập Chánh Niệm rồi tới lúc mà đụng chuyện đó, thì chịu không có nổi đâu quý vị. Quý vị tưởng tượng nó ngứa mà gãi không được, nó bị liệt cái tay đó, nó bị liệt rồi, ngứa mà gãi không được. Rồi có người còn thắm nữa, cái miệng nói không được, muốn cái gì đó lắm mà nói không được, hoặc ghét cái gì đó lắm mà không có nói được, đó. Tức là đứa con nó lấy khăn nó lau mà lạnh quá đi mà mình không nói cho nó biết được là bây giờ là cái khăn nó nên ấm một chút, hoặc là nó dứt cho mình ăn cái gì đó nó hơi mặn mà mình nói không được, hoặc là nó lạt quá đi mà mình nói không được, nhớ nha, lúc đó mới thấy thắm. Ngứa gãi không được, mặn qua, chua quá nói không được, rồi lạnh quá, nóng

quá nói không được. Rồi mình thấy nắng bên ngoài cửa sổ nó đẹp mình thèm được nó đẩy ra ngoài một chút mà nó không thèm đẩy, nó lo lắng lắm nó trùm thêm càng lúc càng nhiều mền rồi nó ngồi kể bên nó cắn hạt dưa, nó coi phim Đại Hàn, đó, quý vị tưởng tượng nó làm sao? Mà ngày xưa đó là mình tiền bạc biết là bao nhiêu, tiền bạc rồi mình đi làm, rồi mình tung tăng phố xá rồi du lịch đường xa xứ lạ, rồi bây giờ con nó ngồi nó cắn hạt dưa, nó ngồi nó coi phim, còn mình nằm đó tức tưởi, hôi hám, bức bối nha. Thì cái không có Chánh Niệm là quý vị không thể nào mà sống nổi những cái hoàn cảnh như vậy đâu nha. Mà tôi không biết là cái chuyện đó nó sẽ xảy ra cái ngày nào tôi không có chắc, hôm nay thế giới bây giờ đó, nó có đủ điều kiện để chúng ta bị cái đó vì sao? Vì thế giới hôm nay là cái thế giới mà nó căng thẳng, nhiều cái thứ căng thẳng của cái nhịp sống mà gọi là nhịp sống hối hả đó, nó dễ làm cho người ta bị stress, dễ làm cho người ta bị stroke, nhẹ thì stress, mà nặng thì bị stroke, stroke tức là đột quỵ đó, nhớ nha. Cái nhịp sống hôm nay dễ lắm nha. Như vậy thì hành giả tu pháp Quán Niệm Xứ, hành giả biết rõ là mình đang sống với Triền Cái nào, lúc đầu biết nó, nó vẫn còn nguyên, cái câu này phải ghi rồi.

Lúc đầu biết nó, nó vẫn còn đó, lâu ngày Niệm và Tuệ mạnh hơn khi ta biết nó thì nó sẽ biến mất nhường chỗ cho Tâm Thiện. Câu này rất là quan trọng, có nghĩa là quý vị muốn biết là mình tu có khá hay chưa là mình phải đi hỏi Thầy thì mệt lắm, có người nghe chỗ này các vị sẽ hỏi mình tu mình biết mình khá chưa chi, biết chứ, cần phải biết chứ. Tại vì mình tát nước thì mình cũng phải biết là bên này nó đầy chưa, bên kia nó cạn chưa, mình phải biết chứ. Chứ còn có ai mà đi lượm thóc, lượm gạo hoặc đi tát nước mà không biết cái công việc của mình nó tới đâu? Đâu có được. Cho nên là mình muốn mình phải biết rõ cái Niệm của mình nó có tiến bộ hay không? cái Tuệ của mình nó có tiến bộ hay không? thì mình để ý một chuyện thôi là mình biết đây là Tâm Tham, mình biết đây là Tâm Sân mà khi mình biết như vậy nó có biến mất hay không? cái chỗ này nó quan trọng, cái này “xăm”, cái này phải “xăm” vô người nữa, cái này phải “xăm”, có nghĩa là mình phải biết rõ là cái Niệm của mình, cái Tuệ của mình nó đủ mạnh hay chưa, chứ còn mình không biết nó mạnh hay yếu thì là biết đường đâu mà đi nữa nha, phải biết, mà sao biết sao nó mạnh thì cứ lấy cái bài học này là nó đang nổi sùng lên mà mình niệm ô ô Sân nha. Nếu mà mình niệm như vậy mà nó vẫn còn phùng phùng hoặc là lúc đó mình nghĩ lúc khác tu, lúc này mình xăn tay áo mình xử cái thằng này mới được thì như vậy là không được nha. Mà mình phải đạt tới cái mức mà mình chỉ cần nhận ra đây là Tâm Sân nha, vừa nhận ra là nó mất liền, như vậy đó thì quý vị mới khá nha. Chứ còn mà học lý thuyết cho đã mà mỗi lần lên cơn mà không có xuống là không được.

Tôi phải khoe một chuyện đó là tôi dầu rất là nóng tính, nhưng mà phải nói là nó xuống rất là mau, xuống rất là mau. Thí dụ trước mặt phật tử ít ra mình cũng có chút Tâm Úy, mình nghĩ mình nổi sùng để cho họ thấy thì nó tẻ quá. Đó là một, còn cái thứ hai là biết chính xác là mình tin chắc vào điều mình hiểu. Cái này quan trọng, tin chắc điều mình hiểu, hiểu rõ điều mình tin. Cái này khó à nha.

- Tin chắc cái điều mình hiểu là sao? Là Đức Phật Ngài dạy rằng Thân Tâm, Danh Sắc là đồ ráp, mình có tin là Ngài nói đúng hay không? mình có tin hay không nha? Cho nên là cái này mình phải nhớ câu này. Tin chắc cái điều mình hiểu tức là mình khi mình hiểu à cái Thân Tâm, Danh Sắc này nó là đồ giả, khi mà mình tin chắc vào cái điều mình hiểu và hiểu rõ cái điều mình tin là đúng như vậy đó, đúng Danh Sắc, Thân Tâm là đồ ráp, cho nên tin chắc cái điều mình hiểu và hiểu rõ cái điều mình tin thì mình mới tu tập Tuệ Quán được, còn giáo lý mà học âm a, âm ớ thì quý vị không có thể nào mà làm được cái câu vừa rồi. Có nghĩa là lúc đầu biết nó, nó còn đó, lâu ngày biết nó, nó biến mất, thì cái đó mới là khá.

Tôi nhắc lại lần nữa là hình như là tôi không có thấy cái vấn đề này được nói rõ ở các sách Thiền mặc dù trên cái nền tảng trong cái ý thì mình thấy bàng bạc, tất cả thiền sư đều có nói chỗ này, nhưng mà nói rõ ra như... tôi chưa thấy và tôi mong quý vị nếu được viết cái câu này. Cái câu này có thể là cái câu quan trọng đáng để mình treo trên vách mà cái câu này không phải là cái câu của tôi mà cái này là Kinh nha, lúc đầu Niệm Tuệ còn yếu, thấy đây là phiền não thì nó vẫn còn đó, nhưng mà lâu ngày khi Niệm Tuệ nó đủ mạnh rồi đó, thấy nó là Tham, thấy nó là Sân thì nó sẽ biến mất. Đây chính là lúc quý vị có thể nói đó là tuy chưa là đắc Thánh nhưng mà phải nói là quý vị đã thấy được Phật rồi. Và tôi phải nói rõ luôn một chuyện, là những ai mà sanh ra thời này, dĩ nhiên là không có duyên thấy Phật, nhưng mà nếu kiến thức Phật học của mình có căn bản mà hành trì có

hiệu quả thì cái việc mà quý vị hình dung ra một cái con người mà coi như 32 hảo tướng đi đứng trong cái Từ Mẫn và Chánh Niệm nó không có khó, bởi vì hình ảnh của Đức Phật là gì? Hình ảnh đó là Từ Mẫn và Chánh Niệm suốt đời và suốt ngày, là Ngài luôn luôn Từ Mẫn và Chánh Niệm, thì các vị tưởng tượng một cái con người mà dù không có đẹp lắm mà có hai cái Từ Mẫn và Chánh Niệm thì con người đó đã là xuất sắc rồi, nở nào mà đằng này Ngài có 32 hảo tướng, mà Ngài luôn luôn Chánh Niệm và Từ Mẫn. Mà tại sao mình phải thấy hình ảnh Đức Phật? là bởi vì đó là một trong Tam Bảo mà, mình thờ Phật ít ra mình phải có khả năng đó chứ. Mình phải có khả năng mình hình dung ra Đức Phật chứ. Thì tất cả những ai mà nói ngon lành, nói mình tu mà không cần thành Phật, nhưng mà ít ra các vị cũng phải nhìn nhận rằng dầu mình mạnh, dầu mình không có cần tượng, không cần tranh, nhưng mà ít ra mình cũng phải hình dung được cái bậc Đạo Sư của mình chứ. Phải hình dung đến cái bậc Đạo Sư của mình.

Cho nên hình ảnh Đức Phật chính là vậy đó, là Ngài luôn luôn sống ở trong cái Từ Tâm và Chánh Niệm.

Và rồi Ngài Xá Lợi Phất Ngài nói là sao? Ngài nói rằng giống như cái công tử, tiểu thư nhà giàu, sáng, trưa, chiều có mấy cái tủ quần áo muốn thay cái màu nào cũng được. Thì cũng vậy, một cái vị hành giả mà đúng mức thì trong một ngày như vậy có thể an trú trong cái Thất Giác Chi như là ý mình muốn.

An trú trong cái Thất Giác Chi như là ý mình muốn là sao?

- Có nghĩa là lúc nào thấy cái Tâm mà nó hết pin, nó thiếu máu, nó lui sụt thì họ an trú ở trong Trạch Giác Chi, Cần Giác Chi, và Hỷ Giác Chi.

- Khi nào mà họ thấy Tâm của họ nó bung sung, nó quá khích, nó bùng bột, nó sốc nổi, thì lúc đó họ an trú trong cái Tĩnh, Định, Xả.

- Riêng về cái Niệm Giác Chi thì mọi nơi, mọi lúc nhớ nha. Niệm Giác Chi thì mọi nơi, mọi lúc.

- Họ biết rõ hiện giờ đó là mình đang cần có Hỷ Giác Chi, hoặc là họ biết rằng Hỷ Giác Chi bây giờ nó đang ở cái mức cao trào, quá độ, phải tìm cách cho nó lắng xuống. Thí dụ mình đang ngồi theo dõi hơi thở mà tự nhiên mình nảy ra cái ý là ngày mai mình sẽ đi lên lễ Tháp 8 sợi tóc, rồi ngày mai mình sẽ Trai Tăng ở các Thiền Viện, rồi chiều nay là mình sẽ đi chợ, mình sẽ mua cái này, cái kia, dầu gió rồi thuốc men, giày dép về cúng dường cho hành giả, cho Chư Tăng, thí dụ như vậy. Thì lúc đó mình phải kèm nó liền. À đây là Tâm Thiện, đây là Hỷ Giác Chi nè nha, nhưng có điều không phải lúc, cái đó để lát tính, bây giờ mình đang Thiền, cái cơ hội mà được ngồi xếp bằng trước đại chúng, trước Thiền sư nó không có nhiều. Bây giờ mình có ngồi đây mình có tính toán cỡ nào thì mấy cái việc đó mình đâu có làm được đâu, mà trước mắt là mình bỏ lỡ cơ hội gọi là tu Quán. Còn cái chuyện mà mình đang nảy cái ý hồi nảy giờ thì lát nữa ra ngoài thì tha hồ, nhưng mà ngay bây giờ là cơ hội bằng vàng để mà mình an trú Chánh Niệm thì mà mình để cho cái Hỷ Giác Chi nó rất rào kiêu này, các vị có nghe kịp không? nhớ nha cái cơ hội mà được ngồi như vậy là một ngày nó không có nhiều. Còn cái chuyện mà mình ngồi mình tính toán là mình sẽ mua cái này, mua cái kia về cúng dường thì thiếu gì lúc nha. Mình phải biết lúc nào làm cái việc gì.

Cho nên bốn cái Pháp mà Tĩnh Thức [pali] trong đó có nói rõ là hành giả biết rõ là cái lúc này nè, cái việc đó, nó có hỗ trợ cho cái Pháp Môn mà mình đang hành trì hay không? cái đó gọi là [pali] mà cũng là [pali] mình biết cái cảnh giới mà Tâm mình nó đang lang thang, cái kiêu sông của mình. Cái kiêu hành động của mình, cái kiêu suy nghĩ của mình nó có làm hại cho cái công phu tu Quán này không. cái đó gọi là [pali] cũng là [pali] cũng là [pali].

Và cái quan trọng là cái thứ tư là [pali] tức là hành giả luôn luôn biết rõ:

- Chỉ có phiền não chứ không có người phiền não.

- Chỉ có Tâm Sân chứ không có ai Sân.

- Chỉ có Tâm Tham chứ không có ai Tham.

- Chỉ có Chánh Niệm chứ không có người nào Chánh Niệm.

- Chỉ có Trí Tuệ chứ không có người nào Trí Tuệ.

- Chỉ có Khổ Đế chứ không có ai Khổ.

- Chỉ có Tập Đế chứ không có ai gieo nhân Khổ.

- Chỉ có Diệt Đế là sự vắng mặt của Tập Đế chứ không có người nào giải thoát Khổ,

- Chỉ có sự hành trì Bát Chánh Đạo chứ không có người hành trì. Cái chỗ này mà quý vị nghe kỹ chỗ này thì nó quan trọng kinh khủng lắm nha.

Chỉ có các Pháp chứ không có người nha, các Pháp nó diễn ra chứ không có người.

Rồi bây giờ tôi ôn lại cái Pháp Quán Niệm Xứ là quán chiếu 5 Triền, 12 Xứ, Thất Giác chi.

Rồi bây giờ mình học qua cái 4 Đế là sao? Là hành giả biết rõ ràng toàn bộ cuộc sống mình, Quán Bốn Đế là hành giả biết rõ ràng toàn bộ đời sống của mình chỉ nằm trong 2 Đế đầu tiên, nhớ nha. Quán Bốn Đế là quán vậy đó, tức là biết rõ ràng toàn bộ đời sống của một phàm phu nó chỉ nằm trong có 2 Đế đầu tiên thôi là sao? Đó là bất cứ khi nào mình thích cái gì thì đó là mình đang gieo cái nhân khổ. Bất cứ lúc nào mình thích cái gì thì lúc đó mình đang sống ở trong Tập Đế nha. Nhớ nghe cái này, nghe kỹ ghi câu này nè, nguyên cái đời sống mình nó chỉ có hai thời điểm thôi:

1/ Một là bất cứ lúc nào mà có cái thích đó, có cái đam mê trong nọ trong kia đó, lúc đó mình đang sống trong Tập Đế,

2/ Ngoài cái giây phút thích ra thì toàn bộ là Khổ Đế hết.

Ngoài cái giây phút sống với Tập Đế là cái niềm thích thú đam mê trong cái gì đó. Toàn bộ cái thời gian còn lại chỉ là Khổ Đế. Mọi hiện hữu là Khổ, mọi sự có mặt của người, trời, chim muôn, cây cỏ, mọi sự có mặt đều là Khổ Đế. Cho nên ta thích cái gì đi nữa cũng là thích ở trong Khổ Đế, mà bản thân cái thích đó là Tập Đế. Mà Tập Đế chính là niềm đam mê trong Khổ Đế.

Mọi hiện hữu là Khổ, nên ta thích cái gì cũng là đam mê trong khổ, nghe kịp chưa? đam mê trong Khổ nghĩa là gieo thêm Khổ mới. Chỉ nhớ bao nhiêu đó thôi, nhớ nha.

Tôi nhắc lại một lần nữa trong room này tôi không biết là có bao nhiêu người học A Tỳ Đàm, cho nên tôi mong rằng những ai mà dốt đặc không biết cái gì hết làm ơn nhớ cái này cũng tu được, cứ nhớ là: Mọi hiện hữu là Khổ, dầu đó là sự có mặt của cây cỏ, đất đá, con người, chim muôn, súc vật, khoáng vật, động vật, thực vật nói chung, các loài sinh vật rong rêu nữa thì tất cả đều là Khổ, bởi vì nó nằm ở trong 12 Xứ. Tức là nó không phải là Căn thì nó cũng phải là cảnh, không là Căn thì cũng phải là cảnh, nó là Khổ trực tiếp hay là Khổ gián tiếp mà thôi nha, theo trong A Tỳ Đàm, Khổ đế là gì? Là toàn bộ Tâm, Tâm sở và Sắc Pháp nha. Trong A Tỳ Đàm nói vậy đó.

Cho nên mình hãy nhớ rằng mọi hiện hữu là Khổ, nên ta thích cái gì trong đời này cũng chỉ là đam mê trong cái khổ.

Như vậy toàn bộ đời sống của một phàm phu suốt đời và suốt ngày, mỗi giây và mỗi phút chỉ có 2 Đế thôi. Đó là khi nào thích cái gì đó thì đó là Tập Đế. Còn ngoài cái thích đó ra, cái giống gì nó cũng là Khổ Đế hết nha. Nhớ như vậy.

3/ Còn Diệt Đế là sao? Diệt Đế là cái sự vắng mặt của Tập Đế. Diệt Đế chúng ta biết nó có hai:

- Một là Diệt Đế hữu dư.

- Và Diệt Đế vô dư.

Tức là Niết bàn vô dư và Niết bàn hữu dư đó. Thì cái Diệt Đế hữu dư ở đây là sao? Có nghĩa là sự vắng mặt Tập Đế. Diệt Đế có hai là hữu dư và vô dư.

- Diệt Đế hữu dư là cái sự vắng mặt Tập Đế lúc cái vị La Hán còn sống.

- Còn cái Diệt Đế mà vô dư là cái sự vắng mặt của cả Tập Đế và Khổ Đế khi vị La Hán viên tịch.

Có hiểu không ta?

4/ Còn Đạo Đế là gì? Đạo Đế là nội dung hay tinh thần của Bát Chánh Đạo. Không biết các vị có còn nhớ và để ý hay không? Tôi hiếm bao giờ mà nói Bát Chánh Đạo suông, mà tôi hay thêm cái chữ tinh thần là sao?

- Bởi vì con số 8 là con số tượng trưng,

- Bởi vì chính Đức Phật có lúc Ngài nói còn có ba thôi, ba cái vô lậu học: Giới-Định-Tuệ thôi, không có nhắc đến số 8.

- Có lúc Ngài chỉ nói con số 7 tức Thất Giác Chi.

- Rồi thậm chí có lúc Ngài chỉ nói có 2 thôi đó là Chi-Quán. Này các tỳ kheo có 2 cái pháp này cần được tu tập, cần phải được làm như kiên cố, sung mãn, nhờ vậy sẽ dẫn đến cái sự giải thoát Khổ, Ưu thành tựu chính trí chứng ngộ Niết Bàn nó chính là Chi và Quán, tức là Định và Tuệ. Có lúc Ngài không nhắc đến giới là vì sao? Là bởi vì là cái người có hành trì họ sẽ hiểu, cái người có học Đạo họ sẽ hiểu, không có Giới thì làm gì có Định và Tuệ. Cho nên Ngài chỉ nói có khúc sau thôi.

Cũng giống như mình nói không có sức khỏe thì không có sự nghiệp, mình nói vắn tắt như vậy. Chứ

còn muốn có sức khỏe anh phải làm sao? Phải ăn uống đàng hoàng, rồi phải tập thể dục, rồi phải có không khí không ô nhiễm không khí trong lành, phải có nắng, phải có gió, rồi phải có này, có kia tùm lum hết. Nhưng mà trong trường hợp nào đó người ta không có cần nói nhiều, người ta chỉ nói là không có sức khỏe không làm được việc gì hết, có sức khỏe là có tất cả.

Rồi có một lúc người ta lại nói không có tiền bạc thì không làm được gì hết. Tiền không phải vạn năng nhưng không có tiền thì vạn sự bất năng nha. Thì cái đó tùy chỗ mình nghe mình hiểu, chứ mình đừng có hiểu theo kiểu con nít, hiểu theo kiểu tiểu học thì chết rồi, người ta nói sao mình ôm khư khư vậy. Cho nên là cái Đạo Đế có chỗ là số 8, số 7, số 5, số 3, số 2, thậm chí có số 1 nữa. Có nghĩa là trước khi Ngài Niết Bàn, Ngài nói còn có 1 thôi. Này các tỷ kheo, vạn hữu ở đời cái gì rồi cũng Vô Thường, có sanh thì có diệt, hãy tinh tấn chớ có dễ duôi. Cái chữ appamada là không dễ người.

Không dễ người là sao? Trong room còn nhớ cái ý nghĩa của chữ dễ người không? không dễ người là không chê điều Thiện nhỏ mà không làm. Không cho đó là điều Ác nhỏ rồi làm. Thấy sợ trong mọi hiện hữu dù vi tế, cao sang đến mấy.

- Cái thứ nhất là không chê Thiện nhỏ mà không làm.

- Hai không cho đó là điều Ác nhỏ rồi làm.

- Ba là không xem thường một hình thức tái sinh phiền não nào dù vi tế cách mấy. Có nghĩa là ô có chút xíu thì có gì đâu, thì mình đã là Tỷ kheo, rồi mình giới luật trong sạch thì ăn thích, mình ăn ngon thích chút xíu thì có cái gì. Không được mấy. Nếu mà nói rõ ràng một chút xíu Tâm tham trong lúc ăn cũng không được, một chút xíu hờn giận khó chịu với con muỗi, con ruồi thì cũng phải biết đó là phiền não nha. Đó là đối với phiền não, chút xíu cũng không dễ người.

Rồi cái thứ hai dầu mình có hiện hữu trong một cái giây phút nào ở trên cõi Phạm Thiên hay là ở dưới địa ngục, dầu làm chó, làm heo, làm gà, làm Dục Thiên, hay là Phạm Thiên bất cứ một hình thức nào, hễ còn hiện hữu là còn khổ và hễ còn hiện hữu thì còn là cái gánh nặng, nhớ nha. Cho nên có ba cái không dễ người là sao?

- Một là không chê Thiện nhỏ mà không làm.

- Không chê Ác nhỏ mà làm.

- Cái thứ ba là dầu đối với một sự hiện hữu nhỏ xíu vi tế đến mấy cũng sợ biết rằng đó là còn nằm trong sanh tử, đó, nhớ cái đó. Chứ còn mà hầu hết mình thì phải nói là mình đều dính đủ ba cái này, quý vị nghĩ coi có đúng không? mình dính đủ ba cái này.

Một là mình thấy lười biếng cái đó không có đáng, mình làm đâu có ai biết đâu, làm thiện...thí dụ như bây giờ mình đi mình nghe nó muốn...nghe nó quần chân mình, mình thả bộ ra ngoài sân chùa chút mà mình siêng thì mình còn quét lá, hốt lá. Còn mình làm biếng, mình ngó thấy cái lá mình cũng làm biếng lượm, thì cái đó cũng gọi là chê thiện nhỏ không làm, còn chê ác nhỏ mà làm thì đó cũng không nên, dầu đó là một cái móng tay bất thiện cũng không nên. Và cái thứ ba là mọi hiện hữu dầu vi tế cách mấy cũng đáng được xem là gánh nặng sanh tử nha. Đó là ba cái, đối với Thiện, với ác và sanh tử không có dễ duôi, nhớ nha.

Thì ở đây các Ngài giải thích Khổ Đế là gì? Khổ Đế là sự có mặt của 12 Xứ, 18 Giới, của 5 Uẩn, của 3 Đế thì đó gọi là Khổ. Sự có mặt của Khổ Đế, Tập Đế và Đạo Đế đều là Khổ Đế, không biết trong room mình có nghe cái này không ta? Có nghe kỳ không? cái sự có mặt của ba Đế đó là Khổ, đó là sự có mặt của Khổ Đế của...mình càng học mình càng thấy nó rồi, nhưng mà nếu các vị về các vị nhớ lại các vị sẽ thấy bệnh là khổ, bệnh là phiền phức mà bản thân thuốc men nó cũng là một cái phiền phức, bệnh viện, bác sĩ, y tá, dao mổ cũng là cái phiền phức. Nhưng mà khi cần mình chia nó ra bệnh nhân riêng, bệnh rồi cái chứng bệnh nó là riêng, bệnh nhân là cái người bình thường mà bị một cái chứng bệnh nào đó gọi là bệnh nhân. Mình chia nó ra vậy đó, rồi cái người mà trực tiếp đứng ra chịu trách nhiệm mà chữa trị cho mình đó thì cái đó là bác sĩ, rồi cái người mà hỗ trợ bác sĩ đó là y tá. Rồi những thuốc men mà họ sử dụng là y dược. Nhưng mà gom chung lại thì bản thân người bệnh, chứng bệnh, y tá, bác sĩ, bệnh viện, thuốc men, tất cả đều là phiền phức hết bởi vì là một cái người bình thường họ đâu có quá trời như vậy.

Thí dụ như tôi sáng nay nè, tôi chỉ có mình tôi thôi. Sáng nay tôi không cần đến bệnh viện, tôi không cần đến bác sĩ, không cần đến y tá không cần đến thuốc men, không cần đến dao kéo, không

cần đến băng ca, không cần đến phòng mổ, không cần xe cấp cứu coi đã không. Còn chính vì tôi bệnh nó mới có tầm lum, nhớ nha.

Cho nên là mình chia nhỏ ra mình thấy Khổ Đế là tất cả sự hiện hữu của 5 Uẩn, 12 Xứ, 18 Giới. Rồi Tập Đế là sự đam mê ở trong 5 Uẩn, 12 Xứ, 18 Giới.

Còn Đạo Đế là gì? Đạo Đế nó cũng chính là ba cái Tâm và Tâm Sở thôi. Mà sở dĩ nó được gọi là Đạo Đế là bởi vì trong trường hợp nó được áp dụng, vận dụng, ứng dụng để mà đối phó với Tập Đế, trong trường hợp đó nó được gọi là Đạo Đế, chứ bản thân nó vẫn nằm trong ba Khổ.

Đạo Đế vẫn nằm trong ba khổ, trong room có hiểu không ta? Đường ra rừng cũng chính là đường vô rừng, mà con đường ra khỏi rừng phải nằm trong rừng. Đường ra khỏi rừng thì phải nằm trong rừng tức là cái Tâm thiện, cái trí tuệ, cái Chánh Niệm mà mình dùng để mà đối phó với Tập Đế đó thì nó cũng vô thường. Nên nhớ Đạo Đế nó vẫn là pháp hữu vi nhớ nha. Nhưng mà mình vận dụng nó, tận dụng nó, ứng dụng nó để mà đối phó với Tập Đế thì lúc bấy giờ nó được gọi là Đạo Đế. Cho nên mình học A Tỳ Đàm phải nhớ định nghĩa này. Đạo Đế là gì? Đạo Đế chính là Bát Chi Đạo trong Tâm Đạo, chứ còn ngoài ra nó là Khổ Đế. Chỗ này là phải nhớ, cái chỗ này quan trọng nha. Có nghĩa là khi mình quán chiếu đến đó mình ngán có nghĩa là hễ còn có mặt trong đời Danh Sắc còn còn có mặt, thì bản thân cái sự có mặt của Danh Sắc nó đã là khổ rồi. Bởi vì mình học trong A Tỳ Đàm mình thấy rõ ràng Khổ Đế là tất cả Tâm, Tâm sở và Sắc Pháp mà.

Cho nên quán chiếu Tứ Đế là sao? Là hành giả biết rõ đây là Khổ Đế, bất cứ một giây phút nào mình thích cái gì mình biết đây là Tập Đế, nhớ như vậy. Như vậy nói tu bốn Đế cho sang nhưng thật ra mình chỉ tu có hai Đế thôi. Biết rõ đây là Tập Đế, biết rõ đây là Khổ Đế, cứ thích cái gì đó là biết đây là Tập Đế, thích ở trong Cảnh Dục thì sẽ đi về cõi Dục. Thích trong Cảnh Thiên thì sẽ đi về cái cõi Thiên, nhớ nha, chỉ bao nhiêu đó thôi, mà mình trong room này cái vụ cõi Thiên chắc không có rồi nha. Cho nên suốt ngày mình chỉ biết rõ đây là Khổ Đế nè, đây là Tập Đế. Khi mà mắt thấy cái gì đó thì biết đây là Khổ Đế, mà thích trong cái gì đó là Tập Đế.

Tại nghe cái gì đó là mình biết cái lỗi tại nó là Khổ Đế, cái Cảnh nó nghe là Khổ Đế mà mình có thích trong cái âm thanh đó Tập Đế, có hiểu chưa? Cứ vậy thôi, quán chiếu vậy đó. Rồi bây giờ suốt ngày cứ bao nhiêu đó.

Bây giờ tôi giả định, bây giờ tôi đi đâu về nè, đó, tôi đi xuống tôi mở cửa xe, mở cửa nhà, tôi bước vô nhà, vừa bước vô nhà mà nghe tiếng con nít, nghe tiếng chó, tiếng mèo tôi bực, vừa bước vô tôi biết đây là Khổ Đế. Nhưng bên cạnh đó trong vòng tíc tắc tôi nghe cái tiếng mà ai chiền xào thơm quá tôi thích thì biết đây là Tập Đế, chỉ vậy thôi. Rồi bắt đầu tôi nghe mỗi một quá, tôi muốn đi nằm thì lúc đó tôi biết rõ cái mỗi một đó là Khổ Đế, cái muốn đi nằm đây nó là Tập Đế, rồi tôi mới thả cái lưng trên giường nó đã quá tôi biết đó Tập Đế, khi mà tôi vươn vai tôi biết rõ là vươn vai đó là Khổ Đế. Tôi muốn cái vươn vai đó là Tập Đế. Nói chung là muốn ở đâu là Tập ở đó, ngoài cái Tập thì bất cứ cái gì cũng là Khổ Đế hết. Biết rõ, thấy, nghe, ngửi, nếm, đụng, luôn luôn biết rõ cái này, cái gì mà thích là Tập mà ngoài cái thích đều là Khổ hết, ngoài cái thích đều là Khổ hết. Đó gọi là quán chiếu về bốn Đế.

Trong chú giải chỗ này, các Ngài nói rằng là hành giả thấy rõ từ cái sự có mặt của Danh Sắc, từ cái sự xuất hiện của danh Sắc, nó mới dẫn đến cái gì? nó mới dẫn đến cái sự biến hoại của Danh Sắc, đó là Khổ Đế. Cứ nhớ nhiều đó thôi. Khổ được gọi là Khổ, đây có nghĩa là từ cái sự có mặt nó mới dẫn đến cái sự biến mất cái đó gọi là Tam Tướng thì được gọi là Khổ là bởi vì nó nằm trong ba Khổ mà, Khổ Đế nhắm đến khía cạnh có rồi mất. Mà tại sao có rồi mất gọi là khổ, là bởi vì nó nằm ở trong ba Khổ.

Tôi nhắc lại, khổ có ba: một là khổ khổ, hoại khổ và Hành khổ, người không biết Đạo nghe nói đến khổ thì chỉ nghĩ đến một cái khổ khổ thôi, có nghĩa là khổ cảm giác, thí dụ như là hó chịu, đau đớn mới là khổ, nhưng mà ở trong A Tỳ Đà, trong cái pháp môn Tứ Niệm Xứ thì cái Khổ Đế nghĩa nó không có hẹp như vậy mà cái cảm giác khó chịu của Thân Tâm là khổ đúng rồi, nhưng mà bất cứ một cái sự có mặt nào trên đời này nó cũng là khổ luôn, vì sao vậy? là vì nó nằm trong ba khổ.

- Có nghĩa là sự có mặt của cái gì làm cho mình khó chịu Thân Tâm thì nó là khổ.

- Mà cái sự vắng mặt của cái gì mà nó làm cho mình dễ chịu cũng là khổ.

- Và cái thứ ba, chính cái tính lệ thuộc nhân duyên, lệ thuộc điều kiện để mà có mặt đó, thì cái bản chất đó, cái bản chất mà lệ thuộc đó cũng là khổ, nhớ nha.

Bị bên nhà chồng bạc đãi đó là khổ, mà nói xa hơn nữa cái sự có mặt bên nhà chồng cũng là khổ, bởi vì từ cái chuyện mà anh có mặt bên nhà chồng thì nó mới dẫn đến chuyện em chồng, cha chồng, mẹ chồng, bà con bên chồng hà hiếp mình. Chuyện hà hiếp tôi chưa nói, tôi chỉ nói là cái ngày mà anh lên xe hoa mà đi về làm dâu xứ lạ đó thì cái chuyện mà anh ngồi trên xe hoa nó đã là khổ rồi, nó đã bắt đầu rồi nha, rồi anh đặt chân vào cái thêm nhà người ta, thay bỏ cái áo cưới ra là bắt đầu dấn thân vào một hành trình khổ nạn nha, mặc cái áo bà ba củ xì vô rồi bắt lao xuống bếp, rồi bắt đầu dọn dẹp, xắt rau cho heo, rồi nấu cơm cho heo rồi bắt đầu tắm rửa mấy em bé, rồi bắt đầu lau dọn bàn thờ, rồi mấy tấm phản, rồi xuống bếp nấu cơm trưa, cơm chiều rồi bắt đầu bị cái cảnh dằn mặt, xáng chén, đánh chó, đuổi mèo, chửi xiên, chửi xỏ bên nhà chồng, thì những cái đó là nó quá rõ mình không có kể. Mình chỉ kể là từ lúc mình thương cái thằng nào đó hoặc là cái thằng đó nó đến nó hỏi trâu cau, dạm ngõ hỏi cưới mình là bắt đầu cái khổ từ đó rồi. Gia đình mình gặt đầu rồi bắt đầu đính hôn, rồi bắt đầu kết hôn rồi lên xe hoa, xuống thuyền hoa, dầu đường nước hay là đường bộ đi nữa, nhưng mà đại khái rời nhà đi là bắt đầu khổ. Chính vì cái chuyện mà mình...ngay hai cái chữ làm dâu, chính cái chữ làm dâu bản thân nó đã là khổ rồi nha.

Cho nên ở đây ba khổ là gì?

- Một là sự có mặt của những gì mà làm cho mình khó chịu Thân Tâm thì đó là Khổ Khổ.
- Thứ hai là sự vắng mặt của cái gì mà nó làm cho mình khó chịu.
- Và cái thứ ba là cái tính lệ thuộc các duyên mà có thì đó gọi là Hành Khổ nha.

Nóng nực là Khổ Khổ. Mà tự nhiên nó cúp điện thì đó là Hoại Khổ. Sự có mặt ở xứ nóng nó chính là Hành Khổ.

Như vậy Khổ Đế cái nghĩa nó rất là rộng, nó bao gồm luôn tất cả một vạn sự ở đời bao gồm mọi hiện hữu cái gì mà có mặt rồi mất đi thì đó gọi là Khổ Đế nói chung. Rồi cái gì mà nó nằm ở trong cái vòng cương tỏa của Vô thường, Khổ, Vô Ngã thì cái đó được gọi là Khổ, nhớ nha.

Như vậy thì từ lúc mình sanh ra, rồi mình lớn lên, rồi mình bệnh, mình già, mình chết, rồi mình thành danh, đỗ đạt, thất bại trong tình trường hay là trong thương trường hay là chiến trường hay là chính trường thì thành bại, đắc thất, danh hư tiêu trường phù trầm, tất thấy đều là khổ hết, nhớ nha, đều là Khổ hết, thì hành giả từ sáng tới chiều cứ thấy đời sống của mình nó chỉ quần quanh trong cái hoạt động của 6 Căn.

Đời sống của ta chỉ quần quanh trong hoạt động của 6 Căn. Hoạt động nào cũng là Khổ Đế. Bản thân sự có mặt của 6 Căn cũng là Khổ Đế, bất cứ sự thích thú nào trong 6 Trần cũng đều là Tập Đế, vì có đam mê trong 6 Trần thì mai sau mới tiếp tục có 6 Căn. 6 Căn đời sau có mặt trong cái điều kiện tốt xấu, buồn vui, thế nào thì tùy thuộc vào phước tội mà ta đã tạo.

Có hiểu không? Đời sống của ta chỉ quần quanh trong hoạt động của 6 Căn. Mà hoạt động nào cũng là Khổ Đế. Bản thân cái sự có mặt của 6 Căn cũng là Khổ Đế, mà bất cứ sự thích thú nào trong 6 Trần cũng đều là Tập Đế vì có đam mê trong 6 Trần thì mai sau mình mới tiếp tục có 6 Căn nữa. Vì mình có 6 Căn mình mới có mặt ở đời chứ. Mà 6 Căn đời sau có mặt trong cái điều kiện tốt xấu, buồn vui, thế nào thì tùy thuộc vào phước tội mà ta đã tạo. Quý vị nghe kịp không?

Cái chuyện đầu tiên, cái niềm đam mê trong 6 Trần chỉ là cái visa nhập cảnh thôi. Còn ta sống ra sao ở cái xứ sở mới, xứ sở khác, xứ sở đó thì tùy thuộc vào sức khỏe nè, rồi tài chánh, rồi quan hệ quen biết nè, rồi trình độ kiến thức nè.

Có hiểu không? các vị nghe kịp không? cái niềm đam mê trong 6 Trần nó chỉ là cái visa nhập cảnh thôi. Còn cái chuyện mà ta sống ra làm sao thì nó tùy thuộc vào sức khỏe, tài chánh, rồi quan hệ quen biết, rồi trình độ kiến thức, đó, thì cũng vậy, do mình đam mê trong 6 Trần cho nên mình phải tiếp tục có 6 Căn. À mà khi anh có 6 Căn thì coi như là anh có cái tấm thân mới rồi đó, nhưng mà anh có 6 Căn ở đâu? Anh có 6 Căn mà anh ở dưới địa ngục, anh có 6 Căn mà anh làm con heo, anh có 6 Căn mà anh làm con chuồn chuồn, châu chấu, anh có 6 Căn mà anh ở trên cõi Dục Thiên hoặc là nhân loại. Rồi trong cái cõi nhân loại anh ở cái xứ nào? Anh sinh ra trong cái hình hài ra sao? Thí dụ như là Việt Nam mình bên Đông y nó có cái Tiên thiên, cái Hậu thiên. Cái Tiên thiên thí dụ như mình sanh ra cái cơ bản mình có cái sức khỏe hay không? còn cái hậu là cái hậu thiên là nhiều khi mình sanh ra mình èo uột, nhưng mà lớn lên thì do cái điều kiện sinh hoạt mình được khỏe, được khá chút.

Như giáo sư Nguyễn Khắc Viện đó, là ông từng bị cắt mất một cái phổi. Cho nên bác sĩ nói ông này sống không có lâu, mà cuối cùng bác sĩ sống tới 85 tuổi, đó là cái Tiên thiên không có tốt nhưng cái Hậu thiên của ông nó OK.

Cho nên cái sự có mặt của mình ở trong một cái cảnh giới nào đó, nó ngoài cái tiền nghiệp, nó còn có cái điều kiện, cái môi trường sinh hoạt trước mắt nữa nha.

Thì ở đây mình thấy đó là do đam mê trong 6 Trần thì mình phải có mặt ở trong cái thế giới của 6 Căn, tức là mình tiếp tục có 6 Căn nữa. Còn mà cái 6 Căn đó nó có mặt trong cái điều kiện nào thì tùy thuộc vào cái chuyện là mình có phước nhiều, tội nhiều. Cũng giống như tôi có cái visa thì tôi đặt chân lên đất Campuchia, có visa thì đương nhiên họ cho tôi vô thôi, tôi xuống máy bay, tôi có visa Campuchia mà thì tôi tới Campuchia. Nhưng mà tôi tới Campuchia mà tôi sống ra làm sao là chuyện khác nha.

Ở đây cũng vậy do đam mê trong 6 Trần cho nên tôi mới sanh ra tôi có tiếp tục có 6 Căn. Nhưng 6 Căn đó trong cái hoàn cảnh nào thì cái đó chưa biết. Thì hành giả cứ nhớ rằng mọi sự có mặt của bất cứ căn nào, dầu nhãn, nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý nó đều là Khổ để hết và bất cứ cái niềm đam mê nào trong 6 Trần thì nó cũng đều là Tập Để hết.

Mà tại sao gọi là Tập? bởi vì chính đam mê đó trong 6 Trần nó tiếp tục tạo ra 6 Căn để mà ghi nhận 6 Trần. Cứ như vậy, nó cứ xà quần, xà quần, nó cứ lẫn quẩn, loanh quanh suốt một cái vòng luân hồi vô thủy. Nhớ nha, cái chỗ này tôi muốn nói tới, nói lui, ôn hoài cho các vị nhớ, ôn mãi, ôn hoài. Toàn bộ đời sống của mỗi người chỉ là sự hiện hữu của 6 Căn. Mà 6 Căn nó được gọi là 6 Căn là nhờ có 6 Trần, chứ còn không có 6 Trần thì không có 6 Căn. 6 Căn, 6 Trần nó phải hỗ trợ.

- Do có 6 Trần mới có 6 Căn.

- Mà do 6 Căn mới có 6 Trần.

- Mà 6 Căn, 6 Trần cộng lại nó mới là có 6 Thức.

- Mà cái sự gặp mặt của Căn, Cảnh, và Thức nó mới tạo ra 6 Xúc.

- Từ 6 Xúc nó mới có 6 Thọ.

- Mà từ 6 Thọ đó mà nếu với bậc Thánh thì 6 Thọ nó dẫn đến gọi là Tín, Tấn, Niệm, Định, Tuệ.

- Còn người không có tu thì 6 Thọ nó dẫn đến 6 Ái.

- 6 Ái yếu thì gọi là Ái, mà mạnh gọi là Thủ.

- Thủ chính là Ái mà đi chung với Tà Kiến.

- Rồi từ Thủ nó mới sanh ra Hữu.

- Hữu có hai là Nghiệp Hữu và Sanh Hữu. Nghiệp Hữu là các nghiệp thiện ác, còn Sanh Hữu là các Tâm đầu thai.

- Do có Tâm thiện ác nó mới còn cái Tâm đầu thai.

- Mà từ có cái Tâm đầu thai nó mới dẫn đến cái chuyện là ta tái sanh vào cái cảnh giới này, cảnh giới kia.

- Mà đã có tái sanh thì phải có sanh già đau chết, sầu, bi, khổ ưu não, thương phải xa, ghét phải gần, muốn mà không được.

Trong khi khổ quá như vậy thì sao? Do không hiểu bốn Đế là gì nên khi Khổ quá người ta mới tìm cách chạy trốn cái khổ đó bằng cách là kẻ thì làm ác, người thì làm thiện. Làm ác thì đọa vào bốn đường khổ, còn làm thiện thì sanh về các cõi lành. Mà sanh về các cõi lành đó hưởng cho nó hết cái phước trên đó rồi, hết tuổi thọ trên đó rồi phải quay trở về cái đơn vị gốc, đó là cái cõi thấp nhất. Hết hưởng hết rồi là phải trở về cái cõi thấp nhất đó là sự sa đọa. Rồi khi mà mình bị đọa như vậy một thời gian thì mình cũng phải đi lên chứ đâu có ở dưới hoài mà các vị sẽ hỏi tôi là phước đâu đi lên thì tôi phải nói là vì cái dòng luân hồi nó vô thủy, thăm thẳm vô tận về đời trước quý vị đã tạo biết bao nhiêu nghiệp ác và nghiệp thiện thì bây giờ nó có bị đọa sâu cỡ nào sâu, nhưng mà sẽ có một cái nghiệp thiện nào đó trong cái quá khứ thăm thẳm về trước, nó trở quả, quý vị lại trôi lên, mà nếu mà trôi lên mà gặp mình sự thiện hữu thì làm lành rồi trao dồi trí tuệ rồi đi lên nữa. Còn nếu mà trôi lên mà không mình sự thiện hữu là tiếp tục làm bậy, làm bạ, tội lỗi rồi tiếp tục lộn trở xuống, trong room có nghe kịp chỗ này không? có nghĩa là mình có đọa cỡ nào thì cũng phải có lúc mình trôi lên, mà mình trôi lên là nhờ cái gì? Thì là nhờ một cái thiện nghiệp nào đó trong cái đời quá khứ thăm thẳm. Nhưng mà nó khổ cho mình trôi lên mà lúc nó tiếp tục làm phước nữa đó, có ai đó chỉ bày hướng dẫn cho mình thì mình còn đi lên, rồi may mắn gặp Phật ra đời rồi nghe Pháp, rồi chúng

Đắc, rồi bắt đầu viên tịch không tái sinh nữa. Còn đấng này xui, trôi lên mà không gặp được minh sư thiện hữu làm tâm bầy tâm bạ rồi tiếp tục nó đọa nữa, nó rớt trở xuống.

Cho nên trong Kinh Phật có dạy là cái số người chết mà đi xuống nó nhiều như cái lông bò, mà chết rồi đi lên nó ít như cái sừng bò là vậy đó. Tại vì cái bản chất của mình nó do cái sức hút, cái hấp lực của cái dòng sanh tử là mình ác nhiều hơn thiện. Mà chính vì ác nhiều ở mỗi cá nhân, ác nhiều hơn thiện nên bạn lành ít hơn bạn xấu. Và hề người lành ít hơn người xấu thì cái hoàn cảnh để mình làm ác nó cũng nhiều hơn là cái hoàn cảnh để mình làm thiện. Cái này nó kéo theo cái kia. Nói chung ở mỗi người khi mà cái ác Tâm nó nhiều hơn cái Thiện Tâm thì nó mới dẫn đến cái chuyện là bạn lành ít hơn bạn xấu mà khi mà bạn lành ít hơn bạn xấu thì cái môi trường để mình làm thiện nó cũng ít hơn môi trường để mình làm ác.

Bây giờ các vị muốn làm chuyện tâm bầy phải không? các vị bước ra đường các vị thấy có nhiều cái quyền rũ, có nhiều cái mời gọi, có nhiều cái gợi ý lắm.

Chứ còn bây giờ các vị muốn ngồi thiền, các vị muốn giữ giới, các vị muốn tu Từ Tâm, tôi nói thiệt nha, tôi không biết là đi đâu để mà làm mấy cái chuyện đó nữa. Thí dụ như bây giờ một người cư sĩ mà bây giờ muốn ngồi thiền, muốn giữ giới, muốn nghe Pháp, muốn xem Kinh thì quý vị phải gồng mình lắm để tạo ra cái điều kiện, để tạo ra cái hoàn cảnh, tạo ra môi trường thích hợp cho cái chuyện đó. Chứ còn nếu các vị không có nỗ lực thì tôi không biết cái cơ hội nào để quý vị có thể làm những chuyện đó. Trong khi đó, các vị chỉ cần bước ra đường thôi, là các vị sẽ thấy bao nhiêu cái mời gọi, bao nhiêu cái gợi ý để các vị làm chuyện tâm bầy, tâm bạ, đi câu cá, đi nhậu nhẹt, đi đánh bài, đi du hí, đi hưởng thụ chỗ này, chỗ kia. Bước ra đường là quý vị thấy nhiều cái mời gọi, nhiều cái gợi ý lắm đó là chuyện bất thiện. Còn cái việc thiện tôi nhắc lại lần nữa, bây giờ quý vị muốn giữ giới, muốn ngồi thiền, tôi không biết cái môi Trường, cái điều kiện nào chỉ trừ phi quý vị về Miền Điện thôi, về Thái Lan chứ còn ngoài ra...trái đất bao la này 7 tỷ người, Âu Mỹ, Châu Á, Châu Phi, Châu Úc, các vị bước ra đường cái gợi ý để mà quý vị gọi là sống thiện nó ít lắm quý vị, quý vị phải nhớ cái đó nha. Cái gợi ý để mình sống thiện, cái gợi ý thôi đã là ít rồi. Chứ đừng có nói điều kiện, môi trường, hoàn cảnh. Còn ba cái chuyện tâm bầy nó đầy phổ hết. Bây giờ tôi nói tôi, tôi nói tôi, tôi là một tu sĩ, bây giờ chỉ cần mà tôi tắt máy, tôi chụp chiếc xe tôi vọt ra ngoài đường là quý vị biết tôi có nhiều chỗ đó tôi đi lắm, ra biển, ra biển ngồi coi người ta tắm, còn không đó là queo trái ra biển, mà queo phải là về phố bát ngát bao la trong đó, chỉ ngồi...bên Việt Nam thì mình nghe nói cái quán cà phê thì mình hình dung nó rất là bầy. Bên đây quán cà phê nó rất là dễ thương, hạng nào cũng vô đó được hết nha. Không biết trong room này không biết có ai ở Mỹ không? bên này có quán cà phê ai ngồi cũng được, quán dễ thương lắm, quán sạch sẽ, sang trọng, còn bên mình quán cà phê là hình như một là dân lao động họ mới hườn họ ngồi. Còn hai là dân ngồi lê đôi mách, nói tâm bầy tâm bạ, nói ba cái cá độ bóng đá, thời sự, xe cán chó, cán cùi bắp gì tùm lum nhưng bên đây cái quán cà phê nó rất là dễ thương, nhưng mà dễ thương có nghĩa là gì? Có nghĩa là bất thiện, nha, bên đây chỉ cần ra khỏi nhà nó có nhiều chỗ để mình đi, nhiều chuyện tào lao để mình làm. Còn bây giờ muốn ngồi Thiền, bây giờ muốn giữ giới, bây giờ muốn nghiên cứu Kinh Điển ở đâu? Môi trường nào?

Cho nên tôi quay trở lại Khổ Đế là gì? Khổ Đế là sự có mặt của tất cả những gì thuộc về 6 Căn, 6 Trần là sự có mặt của những gì Vô Thường, Khổ, Vô Ngã. Vô Thường, Khổ, Vô Ngã không có tách rời Khổ Đế và Khổ Đế không có tách rời Vô Thường, Khổ, Vô Ngã. Và được gọi là Khổ Đế là bởi vì những thứ đó nó nằm ở trong ba Khổ. Mà chữ Khổ ở đây nó không chỉ là cảm giác khó chịu. Cảm giác khó chịu nó chỉ là một phần ba của cái Khổ Đế thôi, bởi vì nó còn có cái Hoại Khổ và Hành Khổ nữa.

Cho nên ở đây đó là nói Khổ Đế là phải nhớ gì chính vì có cái niềm đam mê trong 6 Trần mà lại cộng với cái thói quen nhiều đời là thích làm ác. Cho nên là hề mình có mặt trong đời là cứ yên Tâm là khổ, phải nói cứ 100 chúng sanh ở đời là mình thấy 99 người khổ, là vì sao? Là vì chỉ biết đam mê mà không có làm thiện, chỉ biết chạy kiếm cái được visa d'entrée mà lại không có chuẩn bị tiền bạc, sức khỏe và thiết lập, kết nối quan hệ với cái người địa phương. Chỉ có đi kiếm cái visa để mà nhập cảnh, còn tiền bạc thì không cần, xuống phi trường trong người chỉ còn có cái xà lỏn không, tay cầm cái passport, dưới chỉ có cái xà lỏn không, quý vị nghĩ sống kiểu nào? sống kiểu nào đây, sống kiểu nào mà xuống phi trường trong người chỉ có cái xà lỏn thôi, mà xà lỏn rách mới ghê

chứ. Thì cái đó gọi là Khổ Đế nha. Tất cả những gì thuộc Thân, Tâm, Danh Sắc, Cảm Giác đều là Khổ Đế.

Còn Tập Đế là gì? Hành giả quan chiếu thấy rằng mọi sự có mặt, mọi cái hoạt động của 6 Căn đều là Khổ Đế, mà làm sao để những thứ này nó hoạt động, nó phải có muốn.

Mọi hoạt động của 6 Căn đều được thúc đẩy tác động bằng Tập Đế tức là suốt một ngày như vậy là mình thấy, mình nghe, mình ngửi, mình nếm, đụng và suy nghĩ đều bằng sự thúc đẩy của Tập Đế.

Suốt ngày như vậy mà vì không có Chánh Niệm cho nên chúng ta không có thấy được, chúng ta không có ngờ được là suốt một ngày như vậy nha.

Tôi nhắc lại sự có mặt của mỗi chúng sanh chỉ là sự có mặt của 6 Căn, phàm phu xử dụng 6 Căn bằng cái sự thúc đẩy của phiền não, thích hoặc ghét, mà cái ghét là cái mặt trái của thích. Không có được cái mình thích thì có cái cảm giác là ghét, chỉ vậy thôi, chỉ đơn giản vậy thôi.

Sự có mặt của mỗi chúng sanh chỉ là sự có mặt của 6 Căn, mà phàm phu xử dụng 6 Căn bằng cái sự thúc đẩy của phiền não, thích hoặc ghét mà ghét là mặt trái của thích. Không có được cái mình thích thì mình có cái cảm giác ghét như vậy thôi chứ không có gì hết. Ngồi mà xé nát cái Danh Sắc ra, xé nát cái cuộc đời mình ra, mình thấy, mình nói huých tẹt nó ra thì nó là như vậy. Và trong room quý vị biết rồi, trong room mình có mấy người thôi. Nhưng mà mình phải nhìn nhận đó là nó có điểm giống nhau chỗ này là mỗi người có cái sở thích khác nhau, thí dụ ai mà không thích mặc đẹp, nhưng có người thích màu tím, có người thích cái gam màu này, có người thích cái gam màu kia, có người thích màu tím, có người thích màu hồng. Có người thích mặc cái đồ cứng, có người thích mặc đồ mềm. Có người thích mặc đồ hiệu, có người thích mặc cái gì mà nó vừa ý mình thôi, chứ không cần hiệu. Còn có người thích mặc đồ hiệu, có người thì coi như là chỉ cần thoải mái với riêng mình là được còn có người là mình sao...cái chuyện thoải mái nó không quan trọng mà cái chuyện là ánh mắt của thiên hạ, theo tôi trong đời sống tôi thấy có hai hạng người như vậy.

- Hạng người thứ nhất chỉ cần có sự thoải mái của cho riêng mình, ai nghĩ sao cũng được, ngay trong cái chuyện ăn mặc đó. Có người thì chấp nhận cái sự mà sệt soạt, nặng nề, cứng thô, khó chịu, miễn là nhìn vô cho nó đẹp. Mong người ta ghen tỵ hay là ngưỡng mộ. Như vậy thì trong cái ái nó đã khác nhau rồi, thì khi cái thích nó khác nhau thì cái ghét nó cũng khác nhau. Mà trong khi đó hể mà mình còn là phàm phu thì suốt một ngày như vậy toàn bộ cái sự có mặt của mình chỉ là sự có mặt của 6 Căn, và sự có mặt của mình nói một cách khác đi là nó chỉ là hoạt động của 6 căn, và hoạt động của 6 Căn nó luôn luôn được điều động, nó được tác động bằng sự thúc đẩy của phiền não hoặc thích, hoặc ghét.

Thích đã nói rồi, thích là do ba cái, một là tiền nghiệp. Hai là khuynh hướng tâm lý. Và môi trường sống. Còn ghét cũng vậy, mà ghét là mặt trái của thích mà thích là mặt trái của ghét. Cái gì nó đi ngược lại cái điều mình ghét thì cái đó mình thích mà cái gì nó đi ngược lại cái mình thích thì đó là mình ghét.

Mà Tập Đế là gì? Tập Đế chính là cái niềm đam mê trong 6 Trần, mà hể có đam mê thì sẽ có bất mãn, nhớ nha.

Tập Đế là cái niềm đam mê 6 Trần, mà có đam mê thì chắc chắn có bất mãn, luôn luôn và luôn luôn như vậy. Tập Đế là cái niềm đam mê trong 6 Trần, mà có đam mê thì chắc chắn có bất mãn, nó khổ như vậy. Cho nên hành giả biết rõ như đây là Tập Đế thích trong Cảnh Sắc, thích trong Cảnh Thính, Cảnh Khí, Cảnh Vị, Cảnh Xúc. Và ở trong chú giải có nói rõ rằng Tham ái này có ba, Tập Đế gồm ba ái:

- Dục Ái là thích trong 5 Dục Trần vật chất.

- Hữu Ái, tiếng Pali kêu là Bhavatanha là thích trong các trường hợp và thích tiếp tục tái sinh, đam mê trong các tầng Thiền. Đam mê bằng cái sự tác động của Thường kiến.

Tập Đế gồm ba Ái, trong đó Dục ái là[chờ một chút...] Kāme taṇhā tức là kāmataṇhā

Tập Đế gồm có ba:

- Một là Kāme taṇhā mà Kāme taṇhā là gì? Tức là thích trong Cảnh Dục.

- kāmataṇhā pañcakāmaguṇikarāgassetam nāmaṃ là thích thú trong 5 Trần thì đó gọi là Dục Ái.

- Bhava taṇhā bhavataṇhā, gọi là hữu ái, có nghĩa là thích trong cái sự có mặt trong cái sự tái sanh.

- Ở đây gồm có gì ta? bhavapattanāvasena là mong mỏi được tái sanh, rồi cái gì nữa?

- Uppannassa sassataditthisahagatassa rūpārūpabhavarāgassa ca jhānanikantiyā cetam adhivacanam.
Là thích thú trong Thiền định, Sắc giới hoặc là Vô sắc mà bằng cái sự tác động của Thường kiến.
- Vibhave tanhā vibhavatanhā, ucchedaditthisahagatarāgassetam, như vậy thì Vô hữu ái ở đây có nghĩa là...

Vô hữu ái là tham ái trong các cảnh mà bằng cái sự tác động của đoạn kiến dù đó là Cảnh Dục hay Cảnh Thiền.

- Dục ái là đam mê trong 5 Trần Vật chất.

- Hữu ái là đam mê trong cảnh Thiền hay niềm mong mỏi được tiếp tục có mặt ở đời với cái sự tác động của Thường kiến. Không biết trong room còn nhớ thường kiến không ta? Các vị còn nhớ Thường Kiến không? thường Kiến nó gồm có ba:

1/ Một là tin tưởng vào một cái tôi.

2/ Hai là tin tưởng vào một cái đáng chí tôn nào đó.

3/ Ba là tin tưởng vào một cái cảnh giới vĩnh hằng, vĩnh cửu thiên thu thường tại nào đó thì gọi là Thường kiến.

Đoạn Kiến nó cũng có ba:

1/ Một là vô hành kiến cho rằng thiện ác không có kết quả gì hết hai cái nó giống nhau. Đó là vô hành.

2/ Hai là Vô nhân kiến cho rằng mọi thứ ngẫu nhiên mà có, không có nhân duyên gì hết. Nó thích thì nó ra, không thích thì nó mất vậy thôi.

3/ còn Vô hữu kiến là cái gì mà tôi không chứng minh được thì cái đó nó không có, cái gì tôi không thấy được, không chứng minh được, cái gì mà tôi chưa từng biết tới thì cái đó nó không có.

Phải nhớ, phải hiểu ba cái đó mới được.

Tôi nhắc lại, Thường Kiến là niềm tin vào một cái tôi. Thí dụ tôi khổ, tôi vui, tôi buồn, tôi tốt, tôi xấu, tôi sang, tôi hèn, tôi phạm, tôi Thánh thì cái đó gọi là tin vào một cái đáng chí tôn, tin vào một thế giới vĩnh hằng nào đó thì nó gọi là Thường kiến.

Còn Đoạn Kiến tức là Vô hành, Vô Hữu và Vô nhân giải thích rồi, 3000 lần rồi.

Như vậy ở đây mình mới định nghĩa tức là Tập Đế là gì? Tập Đế gồm có ba: một là Dục ái, có nghĩa là niềm đam mê trong 5 Dục vật chất. Hữu Ái là là cái niềm mong mỏi được có mặt ở đời này bằng cái sự tái sinh, niềm đam mê, rồi Hữu ái nó cũng có nghĩa là niềm đam mê trong các cảnh Thiền Sắc và Vô Sắc bằng cái sự tác động của Thường kiến.

Còn Đoạn Kiến là niềm đam mê trong các Cảnh Thiền hay là Cảnh Dục mà bằng cái sự tác động của Đoạn Kiến, cho rằng chết rồi thì hết. Tuy nhiên hiện tại thì thấy vui thì cũng muốn, cũng thích lắm, nhưng mà cho rằng chết rồi là hết, thì cái chuyện mà chết rồi thì hết nó có nhiều trường hợp nha. Đoạn Kiến nó có nhiều trường hợp.

Nhân loại, Đoạn Kiến không tin tái sinh do không thấy kiếp sau. Chư Thiên, Phạm Thiên, Đoạn Kiến do chỉ thấy được vài kiếp rồi tưởng rằng đó là điểm kết thúc. Trong room có hiểu không? có nghĩa là trong room này nếu tôi không giải thích nhiều người họ không có hiểu? ủa Chư thiên họ có thần thông mà sao Đoạn Kiến được, Đoạn Kiến chứ.

Thí dụ như bây giờ quý vị...bây giờ cô giọt mưa nè, cô là nhân loại, cô không có biết cái gì hết, cô nghĩ rằng chết rồi là hết, cái đó dễ hiểu. Còn tôi nè, tôi là một vị Phạm Thiên tôi sống tới mấy chục Đại kiếp lận nha.

- Mà quý vị biết rồi cái vị Chánh Đẳng Giác thì cái sức nhớ về kiếp trước và vị lai không có giới hạn.

- Độc giác thì biết về quá khứ và vị lai chỉ có 2 A tăng kỳ và 100 ngàn Đại kiếp.

- Hai cái vị mà thượng thủ Thịnh văn thì chỉ nhớ và biết được là một A tăng kỳ về trước và một A tăng kỳ về sau.

- Còn cái vị Đại Thịnh văn thì chỉ biết được 100 ngàn Đại kiếp về trước, 100 ngàn đại kiếp về sau.

- Còn A La Hán thường thì bất định.

- Riêng cái người mà ngoài Phật giáo là phạm phu thì Bồ Tát mà được thọ ký đó là chỉ có 80 đại kiếp thôi.

- Còn mà mấy ông Đạo sĩ thường chỉ nhớ được có 40 đại kiếp.

Cho nên là các vị tướng tượng khi mà họ thấy rằng bây giờ tôi là Phạm thiên nè, tôi thấy tôi chết rồi, cái tôi tái sinh đâu được...tôi thấy hình như là...khả năng tôi thấy được có một ít thôi, cho nên khi mà tôi nhìn lại, tôi thấy là tôi chết rồi tôi không thấy được cái chỗ tôi sẽ đi, không thấy được cái chỗ mình sẽ tái sinh, thì tôi cho là chết rồi là hết chỉ đơn giản vậy thôi.

Hoặc là thí dụ như vị đó quán nhớ lại cái đời trước, trước cái kiếp mà mình... kiếp này nè, mình ở đâu ta? Thì vị đó thấy ở trước kiếp này là mình là một cái người ăn mày, trước cái kiếp này mình là một ông vua, trước cái kiếp này mình là một ông thầy tu, trước kiếp này là cái gì ta? Thì mình thấy lúc nếu mà mình sanh lên cõi Vô Tướng thì cõi đó không có Tâm mà cái cõi đó tuổi thọ nó tới 500 đại kiếp lận, thì nó nằm ngoài cái khả năng quan sát của vị này. Cho nên vị này mới có Tà Kiến, à như vậy trước cái kiếp thầy tu mình không có, trước cái kiếp thầy tu mình không có, mình chỉ có mặt từ cái kiếp làm Thầy tu tới bây giờ thôi. Còn tương lai sao ta? Tương lai để tôi coi, tôi nhìn nhìn à tôi thấy tương lai tôi thấy tôi sanh về cõi Vô Sắc. Vô Sắc nó tới 84 ngàn đại kiếp làm sao tôi thấy được. Cho nên tôi nghĩ à như vậy thì sau kiếp này mình chỉ đi đầu thai có ba lần nữa là hết thì đó cũng là một kiểu Đoạn Kiến.

Có nghĩa là Đoạn Kiến là như trường hợp Chư Thiên, Phạm Thiên, người ta thấy được vài kiếp rồi tưởng đó là điểm kết thúc, mà trong khi đó theo Đức Phật thì đâu có phải, chúng ta trong room này là chúng ta đã từng sanh về tất cả các cảnh giới, trừ ra cõi Tịnh Cư mình chưa có vô thôi nha. Chứ còn tất cả mọi người trong room này đều sanh, đều từng về cõi Phi Tướng Phi Phi Tướng, từng sống trên đó 84000 đại kiếp, từng người trong room này, từng sa đọa trong cõi Vô gián địa ngục, rồi địa ngục không gian cũng sống 84000 đại kiếp, trong room này nè, cái chỗ nào mình cũng có đi hết, mình từng là những con dòi, những con ruồi, những con trùng, con dế. Mình từng là vua, chuyển luân vương Đế Thích, ác ma Thiên tử, đại phạm Thiên, cái giống gì mình cũng qua hết trơn, chỉ có cái là nó cứ cà vòng, cà vòng rồi cuối cùng bây giờ mình gặp nhau ở đây vậy thôi nha, chứ còn chỗ nào cũng có đi hết.

Cho nên cái Khổ Đế là tất cả mọi cái sự có mặt mà Tập Đế đó là cái niềm đam mê trong cái thời gian có mặt đó đam mê trong cái gì? đam mê trong Cảnh Dục, đam mê trong cái sự hiện hữu, đam mê bằng cái sự tác động của Đoạn Kiến, đam mê bằng cái sự tác động của Thường Kiến, nhớ nha nó. Đó là Tập Đế, rồi.

Còn thật sự tôi không có muốn giảng nữa bởi vì tôi muốn dành cái này cho cái buổi giảng sau. Tôi muốn dành cho cái buổi giảng sau bởi vì cái phần này giảng về Diệt Đế và Đạo Đế đó, mà mình bỏ, mình làm liền bây giờ nó uống nha. Bây giờ nó đã 10 giờ rồi, tôi biết, tôi nghĩ bây giờ nhiều người cũng buồn, tại sao bữa nay ông làm biếng mà không phải, tại bây giờ mà tôi đẩy luôn thì nó ngắn à. Đó là tôi nói thiệt nha, bây giờ mà tôi đẩy luôn thì OK, tôi đâu có mất mát gì đâu nhưng mà nó ngắn, các vị thấy bữa nay nội cái phần mà tôi ôn không đó là đã hết buổi giảng rồi. Mà đối với tôi cái bài này rất là quan trọng. Thí dụ như cái phần mà giảng về Diệt Đế trong đây cũng lạ nè. Rồi cái phần giảng về Đạo Đế trong đây cũng rất là đặc biệt nha.

Cho nên là bây giờ hẹn lại nhau ngày thứ hai, dạ rồi. Chúc các vị một ngày vui, một đêm an lành.